

1.3. Інновації у правозастосовній діяльності

Різноманітні питання боротьби зі злочинністю є предметом дослідження багатьох вчених та висвітлюються науками кримінально-правового циклу, але проблеми розроблення та впровадження криміналістичних засобів та інноваційних технологій в діяльність органів досудового розслідування не достатньо розглянуті в наукових дослідженнях.

Сьогодні співробітники органів досудового розслідування мають потребу в якісній інформаційній підтримці та високій швидкості одержання інформації, оскільки основні їх зусилля в розслідуванні, розкритті і запобіганні злочинам пов'язані з пошуком, накопиченням та зберіганням значного обсягу необхідної інформації, її оцінкою, побудовою версій та розробленням планів

---

¹ Белкин Р. С. Криминалистика: проблемы сегодняшнего дня. Злободневные вопросы российской криминалистики / Р. С. Белкин. – М. : Изд-во НОРМА (Издательская группа НОРМА – ИНФРА-М), 2001. – С. 124.

розслідування, складанням процесуальних та інших документів, організацією всього процесу розслідування та ін. Застосування новітніх криміналістичних засобів та інноваційних технологій безумовно сприяє підвищенню ефективності діяльності органів досудового розслідування та рівня боротьби зі злочинністю в Україні.

Інноваціями в криміналістиці та досудовому розслідуванні слугують як новостворені результати науково-дослідної і (або) дослідно-конструкторської роботи, що спеціально розроблені для потреб співробітників правоохоронних органів, так і вже відомі, але використані за іншим призначенням та (або) в іншій галузі діяльності людини, і (або) вдосконалені криміналістичні засоби, а також організаційно-технічні рішення методичного, наукового або іншого характеру, що суттєво впливають на підвищення якості розслідування злочину та скорочують терміни досудового розслідування.

Аналіз практики застосування в роботі органів кримінальної юстиції сучасних науково-технічних засобів, технічних та тактичних прийомів, методичних рекомендацій показав необхідність їх оновлення та впровадження новітніх тактичних та науково-технічних засобів і інформаційних технологій в практику боротьби зі злочинністю.

Для з'ясування дійсного стану використання інновацій в правозастосовній діяльності зібрано і інтерпретовано значний за обсягом емпіричний матеріал - проведено анкетування 290 слідчих прокуратури та СБУ України та узагальнено 75 кримінальних проваджень. Репрезентативність результатів дослідження забезпечена його географією, а саме: узагальненню підлягали матеріали анкетування слідчих прокуратури та СБУ Київської, Вінницької, Дніпропетровської, Закарпатської, Запорізької, Львівської, Миколаївської, Одеської, Сумської, Тернопільської, Херсонської, Хмельницької областей.

Результати анкетування слідчих прокуратури та СБУ України показали, що в 95,2 % випадках здійснення процесуальної діяль-

ності слідчі стикаються з певними труднощами. 52,4 % слідчих зазначили, що вони не забезпечені науково-технічними засобами, а 29,6 % забезпечені не в повному обсязі. У 4,1 % слідчих відсутні науково-практичні рекомендації з використання науково-технічних засобів, 2,7 % не мають практичних навичок з їх застосування. На думку 9,6 % респондентів наявні техніко-криміналістичні засоби не є досконалими та компактними (3,1 %) та ін. Окремі респонденти (0,3 %) повідомили про повну відсутність будь-яких науково-технічних засобів і придбання фотоапаратів за особисті кошти. У слідчих прокуратури України значні труднощі у використанні науково-технічних засобів і інформаційних технологій виникають при виявленні мікрослідів і мікрочасток (32,7 %), їх вилученні (16,9 %), фіксації (10,3 %), попередньому дослідженні (24,1 %). Респонденти висловили такі побажання щодо поліпшення характеристик техніко-криміналістичних засобів вітчизняного виробництва: оновлення до рівня зарубіжних (2,7 %), зменшення габаритних розмірів і маси (3,7 %), підвищення ефективності і точності (1,7 %), багатофункціональності (0,3 %), можливості комп'ютерної обробки інформації (3,2 %), збільшення швидкодії (0,7 %), створення спеціалізованих комплектів науково-технічних засобів для різних відомств (76,2 %) та ін. 22,1 % слідчих вважає, що організація їх роботи є недосконалою. На думку 16,5 % респондентів, часто виникають складнощі завдяки відсутності окремих методик розслідування злочинів.

Вивчення слідчої практики дозволило виокремити низку проблем, які обумовили низький рівень використання криміналістичних засобів та інноваційних технологій при провадженні слідчих (розшукових) дій. Зокрема, встановлено погіршення матеріально-технічного забезпечення правоохоронних органів; втрату професійного ядра співробітників слідчого апарату і оперативних підрозділів органів внутрішніх справ; недостатність наявних тактичних засобів здійснення слідчої діяльності; наявність складнощів у залученні спеціалістів різних експертних спеціальностей до участі у слідчих діях; проблеми взаємодії слідчого з обізнаними

особами; недостатність інформації про розслідувану подію; недостатність надійних джерел отримання інформації; наявність протидії розслідуванню з боку зацікавлених осіб та ін.

Узагальнення матеріалів кримінальних проваджень показало, що низький рівень використання криміналістичних засобів та інноваційних технологій при провадженні досудового розслідування зумовлює низький рівень розкриття злочинів, а їх застосування, навпаки, позитивно впливає на процес та результат вирішення співробітниками органів кримінальної юстиції значної кількості завдань у відносно стислі терміни та допомагає уникнути слідчих помилок.

В умовах реформування правоохоронних органів в Україні поряд з організаційними проблемами потрібно вирішувати й питання щодо розроблення і впровадження інновацій у правозастосовну діяльність. Такими проблемами є оновлення системи науково-технічних засобів для виявлення, вилучення, фіксації і попереднього дослідження доказів, застосування новітніх криміналістичних засобів та інноваційних технологій, розроблення нових тактичних прийомів і тактичних операцій, тактичних рекомендацій щодо проведення окремих слідчих дій і методик розслідування окремих видів злочинів.

Результати аналізу публікацій провідних учених-криміналістів показали, що вирішувати ці завдання потрібно не окремо, а комплексно, оскільки вони є взаємозалежними. Зокрема, тактична операція є категорією криміналістичної тактики, але вона знаходить свій конкретний прояв в криміналістичній методиці стосовно певного виду злочинів, видової спрямованості та змісту. Так само і структура методики розслідування окремих видів злочинів залежить не лише від видових ознак та суб'єкта злочину, а й від рівня розвитку технічних і тактико-криміналістичних засобів.

Прикладами інновацій в діяльності правоохоронних органів слугують ідентифікаційні біометричні системи за статичними та динамічними ознаками людини (системи електронної ідентифікації людини за біометричними ознаками – відбитками рук,

1.4. Алгоритми в криміналістиці та слідчій діяльності

ознаками зовнішності, малюнку райдужної оболонки ока, ДНК, ознаками ходи, почерку та ін.). Повсякчасне застосування новітніх розробок у галузі криміналістики дозволить вирішити низку зазначених проблем техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції.

Національна академія правових наук України

Науково-дослідний інститут вивчення проблем злочинності
імені академіка В. В. Сташиса

ІННОВАЦІЙНІ ЗАСАДИ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ КРИМІНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ

Монографія

*За редакцією
академіка НАПрН України В. Ю. Шепітька,
члена-кореспондента НАПрН України В. А. Журавля*

Харків

2017

УДК 343.98 : 001.895

ББК 67.52

I 67

Рекомендовано до друку вченою радою Науково-дослідного інституту вивчення проблем злочинності імені академіка В.В. Сташиса Національної академії правових наук України (протокол № 11 від 26 жовтня 2016 р.)

Рецензенти:

Коновалова В. О. – професор кафедри криміналістики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, доктор юридичних наук, професор, академік Національної академії правових наук України

Степанюк Р. Л. – завідувач кафедри криміналістики та судової експертології факультету №1 Харківського національного університету внутрішніх справ, доктор юридичних наук, професор

Колектив авторів:

Шепітько В. Ю. – Передмова, §§ 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 2.1, 3.1, 3.2; Журавель В. А. – Передмова, §§ 1.2, 4.1, 4.2, 4.3, 4.4; Авдєєва Г. К. – §§ 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 2.3, 3.2, 3.3, 3.4; Білоус В. В. – §§ 2.1, 2.4; Великанов С. В. – §§ 2.5, 3.5; Гетьман Г. М. – § 2.2; Затенаський Д. В. – §§ 2.7, 2.8; Керик Л. І. – § 2.6; Павлюк Н. В. – §§ 4.2, 4.4; Резнікова О. І. – §§ 4.1, 4.4.

I 67 Інноваційні засади техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції : Монографія / кол. авт. В. Ю. Шепітько, В. А. Журавель, Г. К. Авдєєва та ін.; за ред. В. Ю. Шепітька, В. А. Журавля. – Х.: Вид. агенція «Апостіль», 2017. – 260 с.

Монографію присвячено проблемам розроблення інноваційних засад техніко-криміналістичного забезпечення діяльності органів кримінальної юстиції. У роботі розкрито сутність інновацій у техніко-криміналістичному забезпеченні діяльності органів кримінальної юстиції, досліджено проблеми застосування новітніх інформаційних технологій у діяльності органів досудового розслідування, інноваційні підходи до використання спеціальних знань у правозастосовній діяльності та питання техніко-криміналістичного забезпечення розслідування кримінальних правопорушень корупційної спрямованості.

Для науковців, працівників правоохоронних та судових органів, викладачів, аспірантів та студентів юридичних навчальних закладів.

ББК 67.52

© В.Ю. Шепітько, В.А. Журавель,
Г. К. Авдєєва та ін., 2017

© Вид. агенція “Апостіль”, 2017

ISBN